

Finlandiya, Japonya ve Türkiye Eğitim Sistemlerinin Bazı Parametrelere Göre Karşılaştırması

Aslı Esra Kaplan¹, Erdal Güneştekin², Recep Gündüz³

Öz

Eğitim, kültürel ve ekonomik olarak ulusların kaderini belirleyen önemli bir faktördür. Bunun farkında olan ülkeler eğitime özen göstererek çağdaşlaşma ve diğer ülkelerle rekabet edebilme yolunda eğitime ciddi bir zaman, emek ve bütçe ayırmaktadır. Dünya ülkeleriyle rekabet edebilmek için diğer ülkelerin 21. yüzyıl becerilerini nasıl geliştirdiklerinin bilinmesi ve onlar karşısında eksiklerin tamamlanması yapılabilecek en akıllı adımlardan biri olarak görünmektedir. Bu bağlamda bu araştırmada eğitim sisteminin başarısı ile bilinen ülkelerden Finlandiya ve Japonya seçilerek eğitim sistemlerinin genel yapısı, eğitim başarıları, ekonomik koşulları, eğitime ayırdıkları bütçe ve eğitimin ülke ekonomisine olan etkisi Türkiye ile karşılaştırılmaktadır. Araştırma, nitel desende ve doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiş, belirlenen karşılaştırma parametreleri ve göstergelere ait veriler önemli uluslararası raporlardan derlenerek anlamlı sonuçlar elde edilmesi hedeflenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, OECD tarafından düzenlenen PISA sınavlarında yüksek başarı gösteren Japonya ve Finlandiya'nın eğitime yüksek finansman kaynağı ayırdıkları, bu yatırımın karşılığını eğitimin ekonomiye çeşitli şekillerde katkı sağlamasıyla geri kazandıkları görülmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre Türkiye'de eğitime yeteri kadar bütçe ayrılmadığı görülmektedir. Türkiye yeni eğitim ve ekonomi politikaları geliştirmeli, ekonomisi ve eğitimi güçlü ülkeleri örnek alarak kendi kendini finanse edebilen bir eğitim sisteminin temelini oluşturması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim sistemi, karşılaştırmalı yöntem, ekonomi.

Comparison of Finland, Japan and Türkiye Education Systems According to Some Parameters Comparison of Finish, Japanese, And Turkish Educational Systems According to Some Parameters

Abstract

Education is an important factor that determines the destiny of nations culturally and economically. Countries that are aware of this allocate serious time, effort and budget to education to modernize and compete with other countries paying attention to education. Knowing how other countries have developed their 21st-century skills to compete with the countries of the world and completing the deficiencies in the face of them seems to be one of the smartest steps to take. In this context, in this study, Finland and Japan are selected among the countries whose success in the education system is known, and the general structure of education systems, educational achievements, economic conditions, the budget they allocate for education and the effect of education on the country's economies are compared with Turkey. The research was carried out with a qualitative design and document analysis method, and it was aimed to obtain meaningful results by compiling the data of the determined comparison parameters and indicators from important international reports. As a result of the examination, it is seen that Japan and Finland, which showed high success in the PISA exams organized by the OECD, allocate high financial resources to education, and this investment is recovered by the contribution of education to the economy in various ways. According to the results obtained in the research, it is seen that there is not enough budget allocated for education in Turkey. Turkey should develop new education and economic policies, and form the basis of a self-financing education system by taking countries with strong economies and education as an example.

Key words: Education system, comparative method, economy.

¹ Sorumlu yazar: Okul Müdürü, MEB, Konak Necatibey İlkokulu, İzmir/Türkiye, asliesrakaplan@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1276-1758.

² Okul Müdürü, MEB, Konak Kazım Karabekir Ortaokulu, İzmir/Türkiye, erdalgunestekin@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5767-5779.

³ Okul Müdürü, MEB, Konak Mehmet Akif Ersoy İlkokulu, İzmir/Türkiye, recepwndz1075@hotmail.com, ORCID: 0009-0000-2202-8666.

Makale Geçmişi	Geliş: 11.11.2022	Kabul: 20.12.2022	Yayın: 31.12.2022
Makale Türü	Derleme Makalesi		
Önerilen Atf	Kaplan, A. E., Güneştekin, R. & Gündüz, R. (2023). Finlandiya, Japonya ve Türkiye eğitim sistemlerinin bazı parametrelere göre karşılaştırması. <i>Uluslararası Liderlikte Mükemmellik Arayışı Dergisi (ULMAD)</i> , 2(2), 54-66.		

Giriş

Eğitim, dünya çapında insani bir hak olarak kabul edilmiştir. Uluslararası İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 26. Maddesi bütün insanların eğitim hakkının olduğunu belirtmektedir. Modern ülkeler anayasalarında insanların eğitim haklarını yasalar ve kanuni düzenlemelerle güvence altına almıştır. Bazı ülkelerde eğitim belirli sürelerle zorunlu hale getirilmiş ve ücretsiz olarak eğitime devam etme hakları sağlanmıştır. Ancak ülkelerin en büyük sorunlarından biri eğitimin finansmanının sağlanmasıdır. Eğitime ayrılan finansmanın büyüklüğü aynı zamanda vatandaşların eğitim hizmetini kullanabilme ölçüsünü yansıtmaktadır. Bu bağlamda eğitim finansmanı bireylerin insani hak ve özgürlüklerinden faydalanma oranlarını da vermektedir (Karakul, 2014).

Eğitim sistemi, bir ülkede yaşayan herkesin anayasal hakkı olarak eğitimi sağlayan, ülkenin ihtiyaç duyduğu insan kaynağını yetiştirmeyi amaçlayan ve topluma yansımalarını kontrol eden eğitim kurumları ve okullar ağıdır (Kerimoğlu, 2019). Ülkeler eğitim sistemlerini dünya ekonomisinde söz sahibi olabilecek bir şekilde yapılandırmaktadır. Okullarda verilen bilgi ve beceriler hem bireylerin yaşamlarını iyi bir şekilde devam ettirmeleri için hem de ülke ekonomisine katkı sağlayacak katma değeri, yeni teknolojiyi, bilgiyi ve istihdamı sağlayacak şekilde düzenlenmektedir.

Eğitimin ilk hedefi insan yetiştirmektir. İkinci hedefi ise toplumsal ve kültürel düzeyi yükselterek refah düzeyini yükseltmektir (Çakmak, 2008). Bu nedenle eğitimin en önemli sorunu eğitimin odağının belirlenmesidir. Hayatın her aşamasında insanın ihtiyaç duyduğu bir süreç olan eğitim, bireylerin kişisel bilgi birikimi ve yeteneklerini geliştirmeyi amaçlar. Bireyin eğitimle ulaşmak istediği kendine katkı sağlamak, yaşamsal hedeflerini gerçekleştirmek yolunda adım atmaktır. Bireyler toplumu oluşturan küçük yapı taşları olarak ele alınabilir. Dolayısıyla bir bireyi inşa etmek toplumu inşa etmek anlamına da gelir. Eğitimin toplumsal hedefi ülkede yönetimde söz sahibi olan karar alıcıların elindedir. Özetle, eğitim tek başına bireye yönelikken eğitim sistemi ülke ve topluma yöneliktir. Bireyin eğitimi kurgulanırken daha üst bir akılla topluma ve ülkeye olan katkısı da kurgulanmalıdır. Hem bireysel ve ekonomik özgürlüğünü sağlamak için gerekli donanımı sağlarken aynı zamanda ülkenin de kalkınmasına destek olmaktadır (Göçkan, 2019).

İnsan hak ve özgürlüklerine önem veren modern ülkeler aynı zamanda eğitime de önem vermektedirler. Bunun yanında özellikle eğitimin mali bir değeri olduğunun fark edildiği neoliberal değişimlerin yaşandığı 1960'lı yıllardan sonra eğitime olan bakış açısı değişmiştir. Beşeri Sermaye Teorisi çerçevesinde eğitim arz ve talep ilişkisinin, üretimin ve verimliliğin de anıldığı bir sektör haline gelmiştir. Eğitimli insanların bilgi birikimi, teknik yeterlilikleri ve becerileri yükselmektedir. Bu kapasite artışı her sektörde kendine yer bulmakta ve ürün ve hizmetlerin kalitesini, niteliğini ve üretim verimliliğini arttırmaktadır. Böylece eğitim ekonomiye de katkı sağlamaktadır. Bunun farkında olan ülkeler bir şekilde eğitime yaptıkları yatırımları arttırmaktadır (Yavaş, 2022). Eğitimin ulusların kaderini belirlediğinin farkında olan ülkeler ve toplumlar eğitime öncelik vererek özen göstermektedir. Çağdaşlaşma ve diğer ülkelerle rekabet edebilme yolunda eğitime ciddi bir zaman, emek ve bütçe ayırarak hem kültürel hem de ekonomik olarak gelişmeyi hedeflemektedir (Albayrak, 2019).

Ülkelerin eğitim finansmanına verdiği önem, ekonomik gelişmişlik düzeyine ve ülkenin eğitim politikasına göre değişmektedir. Dünyada ekonomik olarak en güçlü ülkelere bakıldığında eğitimin bu fonksiyonunun farkında olan ve eğitime ciddi bir finansman ayıran ülkeler oldukları açıkça görülmektedir. Eğitim finansmanının yetersiz kalmasının temel nedenleri arasında Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) oranlarının düşük olması, kamu gelirlerinin yetersizliği ve eğitime önem verilememesi bulunmaktadır. Türkiye'deki eğitim sisteminin, ekonomik ve politik durumun değerlendirilerek eğitimdeki başarısızlığının temel sebebinin hangi koşullardan kaynaklandığını bulmak ülke geleceği için hayati bir önem taşımaktadır (Hoşgörür ve Arslan, 2014).

Eğitimin finanse edilmesi ve eğitimden alınan sonuçların değerlendirilmesi uluslararası raporlarla gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu raporlar hem ülkelerin kendi durumlarını görebilmesine olanak sağlamakta hem de diğer ülkelerin zayıf ve güçlü yanlarını, başarı ve başarısızlıklarından sonuçlar çıkararak kendine daha gerçekçi politikalar, stratejiler ve yaşamsal dersler çıkarmaktadır. Bu raporlardan biri olan İnsani Gelişmişlik Raporu beşerî kaynaklardan biri olan insanın ekonomik büyümeye etkisini araştırmıştır. Eğitimin ekonomik büyümeye önemli derecede katkısının olduğu yapılan çalışmalarla gösterilmektedir. Bu nedenle eğitim insani gelişmişlik göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir (Güngör ve Göksu, 2013).

Ekonomik olarak gelişmiş ülkeler gelmekte olan teknoloji ve bilgi çağına hazırlanmakta ve dünyanın süper gücü olma yolunda stratejiler geliştirmektedirler. Oldukça geniş ve çok disiplinli bir çalışma alanı olan eğitim konusunda her ayrıntının özellikle de ülkeler bazında sınırlı sürede incelenerek ortaya koyulması mümkün değildir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı dünyada ekonomik gücü ve eğitim başarısı yüksek olan ülkelere olan Finlandiya ve Japonya eğitim sistemlerinin Türkiye eğitim sistemi ile bazı parametreler üzerinden karşılaştırılarak güçlendirmek üzere bazı çıkarımların yapılabilmesine olanak sağlamaktır. Bu çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

- 1- Finlandiya, Japonya ve Türkiye'ye ait genel yüzölçümü, nüfus ve ekonomik büyüme verileri nelerdir?
- 2- Ülkelerin eğitim sistemlerinin genel yapısı nasıldır?
- 3- Ülkelerin Pisa başarıları nelerdir?
- 4- Ülkelerin eğitim göstergelerine göre durumları nasıldır?
- 5- Her ülkede eğitime ayrılan finansman ne kadardır?
- 6- Her ülkede okul kademelerine göre eğitime ayrılan bütçe nasıldır?
- 7- Her ülkede eğitimin ekonomiye katkısını ölçen göstergeleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel bir model kullanılarak, karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı ve yatay yöntemle desenlenmiştir. Bu sayede, ekonomik olarak gelişmiş ülkeler sınıfında bulunan ülkelere belirlenerek ekonomik özgürlüğe sahip ülkelerde eğitime verilen önemin incelenmesi hedeflenmiştir. Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarına önemli katkısı bulunan araştırmacılardan Isaac Kandel karşılaştırmalı eğitimi “ulusal eğitim sistemleri arasındaki farkı ortaya çıkaran güçlerin analiz edilmesi ve bu güçlerin karşılaştırılması” olarak tanımlamıştır (Akt. Balcı, 2018) Yatay yaklaşım, eğitim sistemlerindeki belirli boyutları aynı döneme ait verilerle karşılaştırmayı hedefleyerek sınırlandırır. Dikey yaklaşımda ise tarihsel gelişim göz önüne alınır. Tarihsel olguların bugüne etkileri izlenerek sonuçlar çıkarılır (Korkmaz, 2005).

Karşılaştırmalı analizlerin sonucunda iki ya da daha fazla ayrı sistem arasındaki farkların net bir biçimde ortaya konması sağlanır. Bu farklı sistemlerin arasındaki farklardan hangisinin daha üstün ve kaliteli olduğunun belirlenmesini sağlar. Böylece mevcut sistemdeki eksik ve zayıf yanların güçlendirilebilmesi için gerekli unsurlar belirlenmiş olur. Görünürde benzer ya da farklı olarak bilinen sistemler karşılaştırıldığında düşüncenin tersini destekleyen kanıtlar ortaya çıkabilir. Aynı zamanda sistemin zaman içinde geçirdiği değişimin ve değişim derecesinin belirlenmesini sağlar (Balcı, 2018).

Verilerin Toplanması

Araştırmaya dâhil edilecek ülkeler Finlandiya, Japonya ve Türkiye olarak belirlenmiştir. Bu ülkelere Japonya Dünya'nın en büyük 20 ekonomisini ifade eden G-20 ülkeleri içinde yer almaktadır. Finlandiya, araştırmaya eğitim sisteminin güçlü olması nedeniyle alınmıştır. Temel karşılaştırma parametreleri olarak ülkelerin genel bilgileri, eğitim sistemi yapısının, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA - Programme for International Student Assessment) başarısı,

eğitim göstergeleri, eğitime ayrılan finansman, kademelere göre harcanan bütçe ve eğitimin ekonomiye etkisi olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında özellikle en son yayınlanan raporların verileri ele alınmaya çalışılmış ve sürekli devinim halindeki eğitim sistemlerinin son durumlarının ve güncel yeniliklerin de yakalanması hedeflenmiştir.

Ekonomi ile eğitim arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amacıyla araştırma kapsamında incelenmek için seçilen ülkelerin dünya ekonomisinde önde gelen ülkeler içinde olması ya da eğitim alanında güçlü ülkeler olması hedeflenmiştir. Eğitim açısından güçlü olan ülkelerin belirlenebilmesi için PISA 2019 sonuçlarında okuma, fen ve matematik alanlarında Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD - Organization for Economic Co-operation and Development) ortalamalarının üzerine puan alan ülkeler arasından seçim yapılmıştır. Temel karşılaştırma parametreleri; ülkelerin eğitim sistemlerinin yapılandırılması, ekonomik büyüme, eğitim göstergeleri, ekonomik göstergeler, eğitime ayrılan toplam bütçeler, eğitim sistemdeki her kademeye ayrılan bütçeler ve eğitimin ekonomiye olan katkısına yönelik göstergeler olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Ülkelere Ait Genel Bilgiler

Türkiye, Asya ve Avrupa Kıtalarının birleştiği jeopolitik avantajları yüksek, yaklaşık 784 bin km² yüzölçümüne sahip, birçok etnik kimliğin barındığı bir cumhuriyettir. Finlandiya, Avrupa Kıtası'nın kuzeyinde yer alan 338.424 km² yüzölçümüne sahip, yaklaşık 5,5 milyon olan nüfusun %95'i Finlerden oluştuğu 6 eyaletten oluşan bir cumhuriyettir. Genel olarak Finlerin dışında güney ve batı kesimlerde Leponlar ve İsveçliler yaşamaktadırlar. Her etnik grup kendi diliyle varlığını sürdürmektedir. Japonya, Asya Kıtası'nın doğusunda 377.973 km² yüzölçümüne sahip bir adalar ülkesidir. 1947 yılından beri üniter parlamentoya sahip anayasal monarşi ile imparator tarafından yönetilmektedir. Etnik olarak %98 Japon, %2 Koreli, Çinli ve diğer milletlerden oluşmuş bir yapı gösterir (Dünya Bankası, 2023). Ükelere ait genel bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1

Ükelere Ait Genel Bilgiler.

Ülkeler	Yüz ölçüm	Nüfus (Milyon)	GSYH (Dolar)	Kişi başına düşen GSYH (Bin dolar)
Türkiye	783.562	84.775,404	819,04 Milyar	9.66
Finlandiya	338.45	5.500	297,3 Milyar	53.654
Japonya	377.944	125.6	4,94 Trilyon	40.247

Tablo 1, araştırma kapsamında seçilen ülkelerin demografik ve ekonomik bilgilerini göstermektedir. Tabloya göre Japonya yaklaşık 4.94 Trilyon Dolar, Finlandiya 297 Milyar Dolar ve Türkiye 819,04 Milyar Dolar toplam milli gelire sahiptir. Ancak Finlandiya 53.654 ile kişi başına düşen milli geliri en yüksek olan ülkedir. Türkiye'de kişi başına düşen milli gelir son yıllarda giderek azalarak 9,66 bin dolar gibi diğer ülkelerin dörtte birinden daha düşük düzeydedir.

Ülkelerin Eğitim Sistemlerinin Temel Yapısı

Eğitim sistemleri, toplumun gelenekleri ve eğitimden beklentileri, bireysel amaçlarla birlikte ulusal eğitim hedefleri ve vizyonu doğrultusunda yapılandırılır. Eğitim örgütleri ise eğitim politikası doğrultusunda resmi olarak hazırlanan programlar çerçevesinde sistematik biçimde, uzmanlar rehberliğinde uygular. Eğitim örgütlerinin başarısı için karşılaşılan sorunların belirlenmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesi gerekmektedir. Eğitim kurumlarında karşılaşılan sorunların var olan genel yapının içindeki konumu, büyüklüğü ve öneminin daha iyi bir şekilde belirlenmesi var olan düzenin tanınmasına bağlıdır. Eğitim sistemlerinin örgütlenmesinde merkeziyetçi, yerel (yerinden), okul merkezli yönetim olmak üzere üç yaklaşım türü vardır (Altan, 2018).

Türkiye'deki eğitim sistemi merkezi bir yapıya sahiptir. Eğitim kurumları müfredat ve eğitim-öğretim faaliyetleri bazında bağlı olduğu merkezi sistemden bağımsız hareket edememektedir. Bu tür sistemlerde yetki üst birimlerde toplanmıştır. Bütün işlerin yürütülmesinde ve karara bağlanmasında merkezi birimde yer alan görevliler yetkilidir. Bu nedenle işlerin gecikmesi, birikmesi, bürokratik iş

yükünün ve kırtasiye harcamalarının ortaya çıkması, karar ve çözüm sürecinin ağır işleme, kaynakların yersiz ve verimsiz kullanımı gibi sorunları da beraberinde getirmektedir (Köksal ve Öntaş, 2012). Türkiye merkezi eğitim sisteminin örgüt yapılanması eğitim bakanından başlayan hiyerarşik bir yapıya sahiptir. Öğretmenler hiyerarşik yapı içinde son basamaklarda yer alır ve üst yönetimin verdiği görevleri yerine getirmek zorundadırlar. Eğitim sistemi genel teşkilat yapısı Temmuz 2018’de önemli düzeyde yapısal bir değişikliğe uğramıştır.

Finlandiya’da her bir eyaletin kendi Eğitim ve Kültür Bakanlığı bulunur. Ulusal Eğitim Kurulu, Eğitim Bakanlığı ile birlikte çalışarak eğitim politikası doğrultusunda eğitimin hedeflerini, ders içeriklerini ve yönetmelikleri geliştirir. 2003 yılında çalışmaya başlayan Eğitim ve Öğretim Değerlendirme Konseyi, Eğitim Bakanlığı ile birlikte temel ve ortaöğretim eğitim ve öğretimin planlarının geliştirilmesinden sorumludur (Görgülü, 2019). İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarına verilecek özerklik sınırları yerel yetkililer tarafından belirlenir. Finlandiya’da özel bir okul denetimi yoktur. Okullara devlet yetkililerinin düzenlediği denetim ziyaretleri son dönemlerde uygulamadan kaldırılmıştır. Okullar, temel yasanın gerektirdiği işlevleri yerine getirmekle yükümlüdürler. Yasalara, yönetmeliklere ve temel eğitim hedeflerine uydıkları sürece okullar kendi kendini yönetim ve eğitimi düzenleme hakkına sahiptirler (Alma, 2005).

Japonya’daki eğitim sisteminde merkezîyetçi yapı baskındır. On yıllık dönemlerle ulusal eğitim programları Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı tarafından geliştirilip dönemin ihtiyaçlarına göre güncellenerek ülke genelinde uygulanmaktadır. Merkezi yönetimin yanında yerel yönetimler ve özel sektör de etkindir. Yerel olarak bakanlığa bağlı bölge eğitim kurulu, ulusal valilikler ve belediyeler eğitimde karar alma ve uygulama haklarına sahiptirler. Böylece ulusal eğitim programındaki değişiklikler öğretmenlere çalıştaylarla aktararak aynı zamanda yerel özelliklere, öğrencilerin hazırbulunuşluk durumlarına göre değiştirilerek yerel yönetimlerin kendi program ve etkinliklerini planlamasına izin verilmektedir. Merkezi yönetime bağlı Kültür, Spor, Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlıkları ile yönetilen “ulusal okullar”, yerel yönetimlere bağlı “yerel okullar”, vakıf, kişi ve kuruluşların katkısıyla yönetilen “özel okullar” bulunur. Bakanlığın temel görevleri arasında eğitim politikasını geliştirmek, eğitim faaliyetlerini finanse etmek, bütçe hazırlamak, eğitim programlarını hazırlamak, eğitim, spor kültür, bilim ve teknoloji etkinlikleri düzenlemek, organize ederek yaymak, altında bulunan yerel kuruluşlara rehberlik etmek bulunmaktadır (Görgülü, 2019).

PISA Başarısı

PISA (The Programme for International Student Assessment-Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı), OECD tarafından ülkelerin eğitim işlevini ölçmek ve değerlendirmek için organize edilen bir programdır. 2000 yılında uygulanmaya başlanan program üç yılda bir dünya ülkelerinin %90’ında gerçekleştirilmektedir. OECD tarafından hazırlanan sınavlara ortaöğretim düzeyindeki zorunlu eğitime devam eden 15 yaş grubu öğrenciler katılmaktadır. Uygulanan sınavlarda matematik, bilim ve okuma becerilerinin üzerinden öğrencilerin kazandığı temel bilgi ve becerileri ölçme ve değerlendirilmesiyle asıl amaçlanan ülkelerin bireylerini modern toplumlar içinde yerini alabilme becerilerini ortaya koymaktır. Bu bağlamda ülkeler dünya genelinde kendi öğrencilerinin bilgi ve becerilerini dünya ülkelerindeki diğer öğrencilerle de karşılaştırma fırsatı bularak eğitim sistemlerine yön vermeyi ve standartlarını yükseltmeyi hedeflemektedir (OECD, 2019).

Tablo 2

PISA Testi 2018 sonuçları (2019).

Ülkeler	Genel Sıralama	Okuma Becerileri	Matematik Becerileri	Bilimsel Beceriler
Türkiye	40	466	454	468
Finlandiya	7	520	507	522
Japonya	15	504	527	529
OECD Ortalama	-	487	489	489

Tablo 2’ye göre Finlandiya, kişi başına milli geliri en yüksek ülkelerden biri olarak PISA testinde 7. sıraya yükselmiştir. Japonya 15. sırada yer almaktadır. OECD ortalamasının altında kalan Türkiye PISA testinde uygulanan okuma, matematik ve bilimsel becerilerde OECD ortalamasının altında kalarak 40. sırada yer almaktadır. 2009’dan sonraki puanlarında ciddi bir düşme yaşayan Türkiye 42. sıradan 2012’de 43.sıraya gerilemiş sonraki sınavın yapıldığı 2015 yılındaki sınavda 54. sıraya

gerilemiştir. 2018’de gerçekleştirilen son sınavda ise Türkiye’nin puanlarını yükselttiği dikkati çekmektedir. Tablo 3 önceki yıllara ait PISA sonuçlarını göstermektedir (OECD, 2019).

Tablo 3
Türkiye’nin Yıllara Göre PISA Testi Puanları.

Yıllar	Genel Sıralama	Okuma Becerileri	Matematik Becerileri	Bilimsel Beceriler
2009	42	464	445	454
2012	43	475	448	463
2015	54	428	420	425
2018	40	466	454	468

Tablo 3’e göre PISA testlerine katılan ülke sayıları yıldan yıla artış göstermektedir. 2006 yılında 57 ülke, 2009 ve 2012 yıllarında 65 ülke, 2015 yılında 72 ülke, 2018 yılında ise 79 ülke PISA sınavına katılmıştır (IES, 2019).

Eğitim Göstergeleri

Ülkelerin 21. yüzyılda var olabilmesi için hızlı bir bilgi ve teknoloji dönüşümüyle birlikte gelen yeni yüzyılın gerektirdiği becerileri kazanmış bireyleri yetiştirebilmesi hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda Özen (2019) tarafından derlenen en önemli eğitim göstergelerinden bazıları Tablo 4’te verilmektedir.

Tablo 4
İnsan Kaynağına ve Eğitim Kalitesine Yönelik Göstergeler.

Göstergeler	Türkiye	Finlandiya	Japonya
Ülkenin yeteneği çekme ve tutma kapasitesi	2.9	4.4	3.8
Entelektüel sermayenin korunması	3.6	6.5	5.8
Bilim insanı ve mühendis bulma kolaylığı	4.3	6.0	5.3
Doğrudan yatırım girişi ve teknoloji transferi	4.5	4.8	5.1
Şirket bazlı yeni teknolojilere yatırım	-	5.5	5.0
Bilgi yoğun sektör çalışan oranı (%)	20.5	46.0	24.8
Matematik ve fen eğitim kalitesi	3.3	6.2	5.1
Mesleki ve teknik eğitim kalitesi	3.2	5.5	5.0
Pratik uygulama becerileri	3.8	5.7	5.3
Nüfusun dijital becerileri	-	5.9	4.5
Aykırı düşüncelere verilen önem	3.0	4.3	3.7
Eleştirel düşünme becerisi	2.3	5.3	2.9

(1) En kötü (7) En iyi

Tablo 4, gelişimin en önemli bileşeni olan insan kaynağına yapılan yatırımlara yönelik ve eğitim kalitesine yönelik göstergeleri içermektedir. Bu göstergeler ve Türkiye’nin indekslerinden çıkan sonuçlar önemli bulgular sunmakta ve eğitim konusunda yapılan yatırımların ekonomik çıktıya dönüşme oranına ışık tutmaktadır.

Beyin göçü ülkelerin en önemli sorunlarından biridir. Bir ülkenin yeteneği çekme ve tutma kapasitesi göstergelerine bakıldığında Finlandiya (4,4) ve Japonya (3,8) indekse sahiptir. En düşük değere ise Türkiye’nin (2,9) sahip olduğu görülmektedir. Türkiye beyin göçü veren ve elindeki insan kaynağına sahip çıkamayan bir ülke olarak görünmektedir. Bilim insanı ve mühendis bulma kolaylığı konusunda en yüksek indeks Finlandiya’ya (6) aittir. Ardından Japonya (5,3) ve Türkiye (4,3) olarak belirlenmiştir. Bu değerlerin ülke nüfusunun büyüklüğü ve istihdam imkanları önemli olmaktadır.

Entelektüel sermayenin korunması konusunda Finlandiya (6,5) oldukça yüksek değerlerle en yüksek indekslere sahiptir. Ardından Japonya (5,8) ile yakın değerlere sahiptir. Türkiye ise oldukça gerilerde (3,6) indeks ile kendi değerlerini koruyamadığını gözler önüne sermektedir. Entelektüel sermaye, kurum çalışanlarının kuruma kattığı değeri, kurumun stratejilerini, kurumun sistematik yapısıyla çalışanları arasında geliştirdiği ilişkiyi içermektedir. Dolayısıyla kurumu gelecek nesillere bir değer olarak taşımayı ifade eden entelektüel sermayenin düşük olması sistemin sürekli olarak sil baştan kurulması anlamına gelir ve yerinde saymanın, gelişmemenin göstergesi olarak kabul edilebilir.

Doğrudan yatırım girişi ve teknoloji transferi kapasitesi bazında Japonya (5,1) ve Finlandiya (4,8) indekse sahip iken Türkiye'nin (4,5) indeksi ile en düşük değere sahip olduğu görülmektedir. Türkiye'de şirket bazlı yeni teknolojilere yatırım ile ilgili veri bulunmamaktadır. Özellikle şirket bazlı yatırımlar ülke çapında yeni yeni yaygınlaşmaya başlamış ve üniversitelerde bulunan teknoloji transfer ofisleri ya da kuluçka şirketleri yardımıyla artmaya başlamış fakat hala çok sınırlı sayıdadır. Bir ülkenin ekonomik kalkınmasında en önemli role sahip olan bu tür şirketler için en yüksek göstergeye Finlandiya'nın geldiği görülmektedir.

Bilgi yoğun sektör çalışan oranı en yüksek düzeyde olan ülke Finlandiya (%46) iken, Japonya'da (%24,8) ve Türkiye'de (%20,5) genel olarak bilgi yoğun çalışan oranı düşük görünmektedir. Finlandiya'nın bilgi yoğun işlere yönelik insan kaynağı yetiştirme konusunda başarılı olduğu ve eğitim politikasını bu yönde şekillendirdiği görülmektedir. Genel olarak eğitim kalitesine yönelik göstergelerde Türkiye'nin en düşük değerlere sahip olduğu görülmektedir. Finlandiya (6,2) en yüksek matematik ve fen eğitimi kalitesine sahipken, Türkiye'nin (3,3) indekse sahip olduğu, mesleki ve teknik eğitimin kalitesi bağlamında en yüksek değere Finlandiya (5,5) sahipken Türkiye (3,2) ile en değere sahiptir.

Finlandiya (5,7) eğitimde uygulamaya ve öğrendiği bilgileri hayatta uygulamaya önem verirken, Türkiye'de (3,8) ile öğrenilen bilgiler teorik düzeyde kalmakta ve öğrenciler bilgilerini yaşama uyarlayamamaktadır. Japonya (5,3) düzeyinde uygulamaya önem vermektedir. Eğitimde eleştirel düşünme becerilerine ve aykırı düşüncelere verilen önem gelişimin kilit noktalarından biridir. Yaratıcılığın desteklenmesiyle elde edilen bu tür kazanımlara en çok Finlandiya (5,3) ile sahip çıkmaktadır. Türkiye'nin ise eleştirel düşünmeye (3) ve aykırı görüşlere (2,3) pek sıcak baktığı söylenemez. Değişim yaratmanın bağlı olduğu bu iki kritik göstergenin güçlendirilmesi ancak demokratik ve ilerici toplum kültürlerinde mümkün olabilir.

Hızlı gelişen teknoloji çağına girerken Türkiye nüfusunun dijital becerilerine yönelik verisinin yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Finlandiya (5,9) en yüksek dijital okuma becerilerine sahip ülkeler arasında önde gitmektedir. Japonya (4,3) değeri ile yüksek dijital becerilere sahip ülke sınıfında görünmektedir. Dijital beceriler var olan teknolojinin algılanması ve üzerine yenilik katabilme becerilerinin de temeli olarak önemli ve değerlidir.

Eğitime Ayrılan Finansman

Her ülkenin eğitim yönetimi sistemi kendi içinde özeldir ve genel olarak farklılaşmaktadır. Bu bağlamda eğitimde ihtiyaç duyulan finansmanın ve harcamaların temin edilmesi de farklılıklar göstermektedir. Tablo 5, ülkelerin finansman kaynaklarını özetlemektedir (Tuzcu, 2006).

Tablo 5

Ülkelerin Eğitim Finansman Kaynakları.

Ülkeler	Eğitim Finansman Kaynağı
Türkiye	Eğitim Bakanlığı + YÖK + Bağışlar ve Katkı Payları
Finlandiya	Eğitim Bakanlığı + Yerel Yönetimler
Japonya	Merkezi Hükümet + Yerel Yönetimler

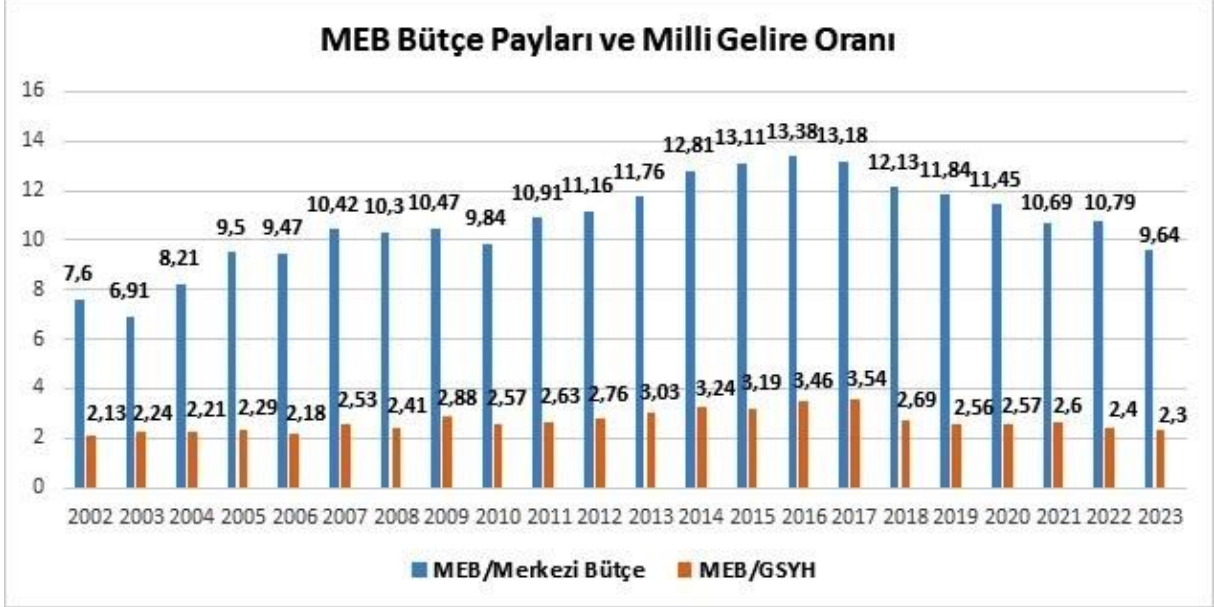
Finlandiya'da, ders kitapları ve eğitim materyalleri, bir öğün yemek ve 5 km altındaki ulaşım ücretsiz sağlanmaktadır. Eğitimin finanse edilmesi devlet ile yerel yetkililer tarafından yürütülmektedir. İlk ve orta öğretim için gerekli harcamaların %57'sini devlet, %43'ünü belediyeler sağlamaktadır. Özel okullar da Ulusal Eğitim Kurulu'nun tüzüğüne uymakla sorumludur ve devletin verdiği mali destekten faydalanmaktadırlar. Teknik okullar ise çoğunlukla belediye tarafından desteklenir. Üniversiteler devlete bağlı fakat kendi içinde özertir (Özmen ve Yasan, 2007).

Japonya'da eğitimin yönetiminde görev alan paydaşlar finansman konusunda da sorumluluk alır. Ulusal okulların finansmanı merkezi hükümet, yerel okulların finansmanı il ve belediye yönetimleri, özel okulların finansmanı ise vakıf, kişi ve kuruluşlar tarafından karşılanır. İlköğretimde okulların yapımı, öğrencilere verilen tüm eğitim faaliyetleri için gerekli mali destek, öğretmen maaşlarının belirlenmesi ve ödenmesi, öğrencilere okulda sağlanan yemek imkanları merkezi hükümet tarafından finanse edilir. Ortaöğretim ve yükseköğretimde ise finansmana yerel yönetimlerle ve özel sektör de dahil edilir (Görgülü, 2019). Türkiye'de genel olarak eğitim finansmanı MEB, YÖK, velilerden

toplanan bağışlar ve 4306 yasası gereğince katkı payları ile sağlanmaktadır. Ayrıca, döner sermaye işletmelerinden, dernekler ve vakıflar yoluyla okul yaptırma, onarım, öğrenci bursları, uluslararası ülke ve kuruluşlardan sağlanan burslar gibi çok farklı kaynaklar da devreye girmektedir (Tuzcu, 2006). Türkiye’de sadece MEB’in eğitime ayırdığı finansman ile bu finansman harcamalarının GSYH’ye oranı ve bu oranın yıllara göre değişimi Şekil 1 ve Şekil 2’de gösterilmektedir. Ortaya çıkan tabloda eğitimle ilgili durumun gittikçe kötüye gittiği ortaya çıkmaktadır (Eğitim Sen, 2022).

Şekil 1

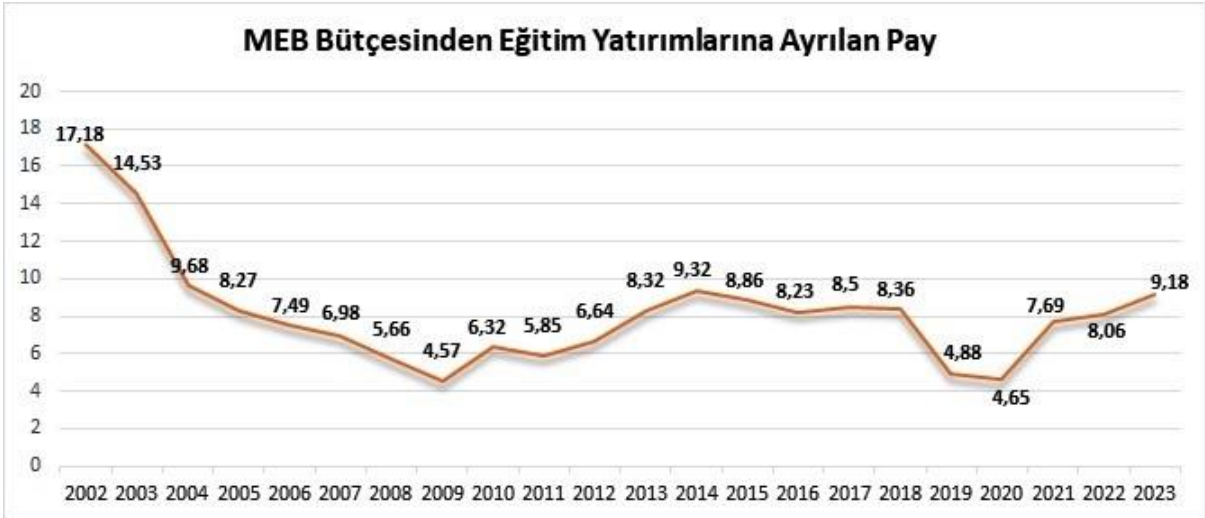
MEB Bütçe Payları ve Milli Gelire Oranı

Kaynak: Eğitim Sen, 2022

Şekil 2

MEB Bütçesinden Eğitim Yatırımlarına Ayrılan Pay

Kaynak: Eğitim Sen, 2022

Okul Kademelerine Göre Bütçe Dağılımı

Ülkelerin resmi temel eğitim kurumlarındaki kademelerinin ve yaş dağılımlarının genel olarak benzer olması karşılaştırma açısından kolaylık sağlamaktadır. OECD’nin raporlarında ülkelerin kademelerine göre eğitime harcadığı miktarlar Tablo 6’da verilmektedir (OECD, 2019).

Tablo 6
Öğrenci Başına Yıllık Düşen Eğitim Harcamaları.

Ülkeler	Okulöncesi (USD)	İlköğretim (USD)	Ortaöğretim (USD)	Yükseköğretim (USD)
Türkiye	2.005	4.134	3.511	7.018
Finlandiya	10.654	9.305	10.482	10.391
Japonya	7.499	9.105	11.147	--
OECD Ort.	8.426	8.539	9.868	11.049

Okul kademelerine göre öğrenci başına düşen yıllık eğitim harcamalarına bakıldığında OECD ülkelerinin ortalaması okul öncesinde 8.426 Amerikan dolarıdır. Tablo 4'e göre OECD ortalamalarının altında eğitime harcama yapan iki ülkeden biri Japonya (7.499 dolar) ile OECD ortalamasına yaklaşan bir değerde harcamaya sahipken, Türkiye (2.005 dolar) neredeyse OECD ortalamasının dörtte biri kadar bir harcamaya sahiptir. Okul öncesi dönemde eğitime en büyük payı Finlandiya (10.654 dolar), ayırmaktadır. Türkiye'nin okulöncesi dönemde eğitime gereken önemi vermediği görülmektedir.

İlköğretim kademesinde OECD ülkelerinin ortalaması 8.539 dolardır. OECD ortalamasının altında kalan Türkiye ilköğretimde öğrenci başına yıllık (4.134 dolar) harcamaktadır. En yüksek harcamayı ilköğretimde Finlandiya (9.305 dolar), göstermektedir. Japonya (9.105 dolar) ayırmaktadır. Eğitim harcamalarına bakıldığından OECD ülkelerinin yarısına denk gelen bir harcama miktarı ile Türkiye, ilköğretimde de eğitime gereken önemi vermemektedir. Ortaöğretim kademesinde OECD ülkelerinin ortalaması 9.868 dolardır. OECD ortalamasının altında kalan Türkiye ilköğretimde öğrenci başına yıllık (3.511 dolar) harcamaktadır. En yüksek harcamayı ilköğretimde Finlandiya (10.482 dolar) ve ardından Japonya (11.147 dolar) ayırmaktadır. Eğitim harcamalarına bakıldığından OECD ülkelerinin üçte birine denk gelen bir harcama miktarı ile Türkiye, ortaöğretimde de eğitime gereken önemi vermemektedir. Yükseköğretim kademesinde OECD ülkelerinin ortalaması 11.049 dolardır. OECD ortalamasının altında kalan Türkiye ilköğretimde öğrenci başına yıllık (7.018 dolar) harcamaktadır. En yüksek harcamayı ilköğretimde Finlandiya (10.482 dolar) ayırmaktadır. Eğitim harcamalarına bakıldığından OECD ülkelerinin yarısına denk gelen bir harcama miktarı ile Türkiye, yükseköğretimde de eğitime gereken önemi vermemektedir.

Eğitimin Ekonomiye Katkısı

Bir ülkede üretilen katma değer ülkenin ekonomik büyümesinde en büyük paya sahiptir ve gerçek bir büyümeye yani kalkınmaya işaret eder. Tablo 7, eğitimin ekonomik büyümeye olan katkısını göstermektedir (World Economic Forum, 2018).

Tablo 7
Eğitimin Ekonomiye Katkısı ve Ekonomik Göstergeler.

Ülkeler	KDSÜ (ABD Milyon Dolar)	KDSÜ ekonomi içindeki payı (%/GSYH)	KDSÜ yıllık büyüme oranı (%)	KDSÜ içinde Yüksek Teknoloji Payı	Eğitimin ekonomik büyümedeki payı (%)
Türkiye	147.4	15.8	3.3	29.9	4.8
Finlandiya	37.66	15.1	1.3	44.5	5.7
Japonya	1.075	18.8	1.7	55.3	4.1

Tablo 7, ekonomik büyüme ve kalkınmanın en önemli göstergesi olan katma değer kapasitelerine ait göstergeleri içermektedir. Tüm ekonomik göstergeler eğitimin sağladığı katma değer yaratma becerilerine bağlıdır. Yaratıcılığın ve bilgi birikiminin bireye kazandırılma oranı sonrasında kullanılma kapasitesi eğitimin ekonomiye katkısı olarak kendini göstermektedir.

Finlandiya yıllık 37.66 milyon dolar değerinde katma değer üretimi ile en yüksek gelire sahiptir. Bu üretim Finlandiya için ekonominin %15,1 sine denk gelmektedir. Katma değere sahip üretimin yıllık artışı ise %1,3 oranında gerçekleşmektedir. Tüm katma değere sahip ürünlerin içindeki yüksek teknoloji payı ise %44,5 oranındadır. Eğitimin ekonomik büyümeye olan katkısı Finlandiya için %5,7 değerine sahiptir. Japonya yıllık 1.075 milyon dolar değerinde katma değer üretimi ile en yüksek gelire sahiptir. Bu üretim Japonya için ekonominin %18,8 sine denk gelmektedir. Katma değere sahip üretimin yıllık artışı ise %1,7 oranında gerçekleşmektedir. Tüm katma değere sahip ürünlerin içindeki yüksek teknoloji payı ise %55,3 oranındadır. Eğitimin ekonomik büyümeye olan katkısı Japonya için

%4,1 değerine sahiptir. Türkiye yıllık 147,4 milyon dolar değerinde katma değer üretimi ile en yüksek gelire sahiptir. Bu üretim Türkiye için ekonominin %15,8 sine denk gelmektedir. Katma değere sahip üretimin yıllık artışı ise %3,3 oranında gerçekleşmektedir. Tüm katma değere sahip ürünlerin içindeki yüksek teknoloji payı ise %29,9 oranındadır. Eğitimin ekonomik büyümeye olan katkısı Türkiye için %4,8 değerine sahiptir. Eğitimin ekonomik büyümeye katkısı OECD ortalaması ise %5,0 olarak belirlenmiştir. Bu durumda eğitimin ekonomik büyümeye katkısı Finlandiya’da OECD ortalamasının üzerindeyken, Türkiye ve Japonya ortalamasının altındadır. Gelişmiş ülkeler sınıfında olan Japonya’da eğitimin ekonomiye olan katkısının gelişmekte olan ülkeler sınıfında değerlendirilen Türkiye’den daha düşük bir orana sahip olması ekonomik kalkınmaya katkı sağlayan diğer bileşenlerle birlikte düşünülmelidir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Eğitimin ekonomik bir niteliğinin olduğunun 1960’lı yıllarda anlaşılmasından sonra eğitimle ekonomi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Günümüzde artık eğitime yapılan yatırımın yine ekonomik olarak bir getiri sağladığı bilinmektedir. Bu araştırmanın da hedef aldığı ekonomisi en güçlü olan ülkeler aynı zamanda eğitim harcamalarına büyük bir bütçe ayırmakta ve eğitime özen göstermektedirler. Çetin, Konan ve Bozanoğlu (2018), yaptığı incelemelerde 12 ülkenin eğitim harcamalarını Türkiye ile karşılaştırmıştır. Benzer şekilde, kamu eğitim harcamalarının GSYH’ye oranı Türkiye’de en alt düzeydedir. Finlandiya (6,8) ise Yeni Zelanda’dan sonra (7,4) eğitime en fazla finansman ayıran ülkeler arasındadır. Japonya’nın (3,8) GSMH’den eğitime ayırdığı pay ise orta düzeydedir. Öğrenci başına yapılan eğitim harcamasında Kanada’nın (12.070 Dolar) ardından Finlandiya (10.323 Dolar) ve Japonya (8.663 dolar) en yüksek harcamayı yapmaktadır. Türkiye’de ise öğrenci başına (1.440 Dolar) düşen eğitim harcaması 12 ülke arasında Vietnam’dan sonra (3.98 Dolar) en düşüktür.

Araştırma kapsamında incelenen ülkelere bakıldığında ilk göze çarpan eğitim sisteminin genel ilkeler ve ulusal bir denetim eşliğinde yerel yönetimlere bırakılmış olmasıdır. Finlandiya eyalet yapılanmasına sahip ve her eyalete kendi kararlarını alabilen eğitim bakanlığı olan bir ülkedir. Japonya ise kendi içinde hem merkezi hem yerel bir eğitim sistemi geliştirmiştir. Seçilen ülkelerin genel olarak çeşitli kültürlerden insan topluluklarına sahip olması eğitim sistemi için bir sorun haline gelebilecekken yerel yönetimlerin kendi sorumluluğunda olan vatandaşların özelliklerini ve ihtiyaçlarını daha iyi belirleyebileceği fikri ile eğitim kararları yerel yönetimlere bırakılmış ve büyük bir başarı sağlanmıştır. Sanayi Devriminin getirdiği bireycilik anlayışının baskın olduğu bu ülkelerde eğitimde bireyi merkeze alan bir yapıya dönüştürülmüş ve büyük oranda başarı sağlanmıştır. Türkiye ise merkezîyetçi yapısının getirdiği hantal bir eğitim sistemi ile hareket edememekte yerel halkın eğitim ihtiyaçlarına göre özelleşip farklılaşmamaktadır. Türkiye’deki eğitim sistemiyle ilgili yapılmış birçok çalışmada da sistemin aşırı merkezîyetçi yapısı eleştirilmiş ve yerelleşmenin yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Paksoy, Toytok ve Kahveci (2022), Türkiye ile Japonya ve Singapur eğitim sistemlerini karşılaştırdıkları çalışmalarında her üç ülkenin de merkezi yönetim yapısına sahip olmasına rağmen okul yöneticisi ve öğretmen atama sistemlerinde ve denetim sistemlerinde farklılıklar olduğunu belirlemiştir. Singapur ve Japonya’da istikrarlı bir eğitim sistemi varken Türkiye ise her sene sistem değişikliği yaparak istikrarlı bir ilerleme sağlayamamaktadır.

Eğitime ayrılan finansman kaynakları incelendiğinde yine daha çok eyalet ve yerel bölge yönetimleri tarafından karşılandığı dikkati çekmektedir. Kamu desteği önemli oranda eğitim masraflarını karşılarken Türkiye’de GSYH’den eğitime ayrılan pay diğer ülkelerin nüfus yoğunluğu ile karşılaştırıldığında oldukça düşük kalmaktadır. Çoban ve Ergenekon (2021), belirttiği gibi, Lüksemburg gibi gelişmiş ülkelerde eğitim finansmanı hem merkezi Milli Eğitim Bakanlıkları hem de yerel yönetimler desteklemektedir. Türkiye’de ise MEB tarafından yapılan finansal harcamalar eğitimin basamak atlamasında yetersiz kalmaktadır. Bu çalışmada gösterildiği gibi, Japonya ve Finlandiya okul kademelerine göre okullara yapılan harcamaları ve eğitim masrafları genel olarak ileri kademelere doğru gittikçe artmakta, ancak bu artış Türkiye’de diğer ülkelerle orantılı olarak gerçekleşmemektedir. Türkiye’de devlet, okul öncesinden yükseköğretime kadar her kademede eğitimi desteklemektedir. Ancak verilerden görüldüğü gibi Türkiye’nin harcamaları her kademede OECD ülkelerinin ayırdığı bütçelerin yarısına bazı kademelerde dörtte birine kadar düşmektedir. Son yıllarda

MEB eğitime harcadığı bütçeyi kısarak başka alanlara kaydırmış, eğitimin de özelleşmesini ve diğer kurumlar tarafından karşılanmasını teşvik etmiştir. Elde edilen sonuçlar eğitimin başarısı ve sürdürülebilirliğinin olmadığını işaret etmektedir. Özellikle PISA Testi sonuçları; eğitim kalitesinin zarar gördüğünü ve MEB'in herhangi bir sebeple eğitim harcamalarından kısıtıldığı ya da kısım zorunda kaldığını, finansman yerine daha etkin bir kaynağı yerleştiremediğini göstermektedir.

Eğitim göstergelerinin karşılaştırılması sonucunda Türkiye'nin önemli ekonomik büyüme kaynaklarından biri olan yetişmiş eğitim düzeyi yüksek insan kaynağının ülkede tutunamadığının ve daha gelişmiş ülkelere göç ettiği dikkati çekmektedir. İncelenen diğer ülkelerde ise tam tersine bir eğilim bulunmaktadır. Türkiye beyin göçü veren ve elindeki insan kaynağına sahip çıkamayan bir ülke olarak görünmektedir. Entelektüel sermayenin Türkiye'de yeterince korunamadığı, dolayısıyla kurumsallaşma yolunda büyük sorunlar yaşadığı söylenebilir. İncelenen ülkelerin doğrudan yatırım girişi ve teknoloji transferi kapasitesi bazında en yüksek indekslere sahip olduğu, Türkiye'nin ise teknoloji transferi konusunda oldukça zayıf olduğu dikkati çekmektedir. Türkiye'de şirket bazlı yeni teknolojilere yatırım ile ilgili veri bulunmamaktadır. Özellikle şirket bazlı yatırımlar ülke çapında yeni yeni yaygınlaşmaya başlamış ve üniversitelerde bulunan teknoloji transfer ofisleri ya da kuluçka şirketleri yardımıyla artmaya başlamış fakat hala çok sınırlı sayıdadır. Bir ülkenin ekonomik kalkınmasında bu tür şirketler en önemli role sahiptir.

Genel olarak eğitim kalitesine yönelik göstergelerde Türkiye'nin en düşük değerlere sahip olduğu görülmektedir. Diğer ülkeler uygulamaya ve öğrendiği bilgileri hayatta uygulamaya önem verirken, Türk eğitim sisteminde incelenen diğer ülkelerin tersine öğrenilen bilgiler teorik düzeyde kalmakta ve öğrenciler bilgilerini yaşama uyarlayamamaktadır. Eğitimde eleştirel düşünme becerilerine ve aykırı düşüncelere verilen önem gelişimin kilit noktalarından biridir. Yaratıcılığın desteklenmesiyle elde edilen bu tür kazanımlara Türkiye eleştirel düşünmeye ve aykırı görüşlere pek sıcak baktığı söylenemez. Değişim yaratmanın bağlı olduğu bu iki kritik göstergenin güçlendirilmesi ancak demokratik ve ilerici toplum kültürlerinde mümkün olabilir. Hızlı gelişen teknoloji çağına girerken Türkiye nüfusunun dijital becerilerine yönelik verisinin yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Dijital beceriler var olan teknolojinin algılanması ve üzerine yenilik katabilme becerilerinin de temeli olarak önemli ve değerlidir. Japonya ve Finlandiya'da ilköğretimden itibaren teknolojik gelişmelere önem verilen, inovasyon odaklı, katma değer yaratabilen, girişimci bireylerin yetişmesini sağlayacak bir sistem zemini hazırlanmıştır. Az gelişmiş ülkeler arasında yer alan ve Küresel Girişimcilik Endeksi listesinde ilk on ülke arasına giremeyen Türkiye'deki eğitim sistemi ise daha çok ezberciliğe ve teorik yaklaşıma dayandırılmıştır. Bu da sorun çözme odaklı, özgün ve yaratıcı düşünmeyi gerektiren katma değeri yüksek ürün ve hizmetlerin sağlanmasını, girişimcilik faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemekte, dolayısıyla ekonomik büyümeyi sağlayacak en büyük aracı yok etmek anlamına gelmektedir. Tüm bu eğitim göstergelerinin başarısız olarak değerlendirilebilecek kadar düşük olması göz önüne alındığında eğitimin de ekonomiye yüksek derecede katkı sunması beklenemez. Türkiye yıllık 1.47.4 milyon dolar değerinde katma değer üretimi ile en yüksek gelire sahiptir. Bu üretim Türkiye için ekonominin %15,8 sine denk gelmektedir. Katma değere sahip üretimin yıllık artışı ise %3,3 oranında gerçekleşmektedir. Tüm katma değere sahip ürünlerin içindeki yüksek teknoloji payı ise %29,9 oranındadır. Eğitimin ekonomik büyümeye olan katkısı Türkiye için %4,8 değerine sahiptir. Eğitimin ekonomik büyümeye katkısında Finlandiya OECD ortalamasının üzerindeyken, Türkiye ve Japonya ortalamasının altındadır. Güler ve Veysikarani (2022), hiyerarşik analizle PISA skoruna göre ülkeleri sınıflandırdığı çalışmasında Finlandiya ve Japonya gelişmiş ülkeler sınıfında yer alırken, Türkiye'nin istikrarsız skollara sahip ülkeler sınıfında olduğu belirtilmektedir.

Güçlü dünya ülkeleri eğitimin hem bireysel hem toplumsal faydalarını göz önünde bulundurarak, eğitime önemli derecede bir finansman ayırırken bu yatırımın karşılığını eğitimin ekonomiye çeşitli şekillerde katkı sağlamasıyla geri kazanmaktadır (Çetin vd. 2018; Gökçan, 2019; Güngör ve Gökse, 2013; Kerimoğlu, 2019; Güler ve Veysikarani, 2022). Türkiye ise bu konuda eğitim ve ekonomi politikalarını yeniden şekillendirmek zorundadır. Eğitimin kalitesini, içeriğini ve eğitime ayrılan süreleri yeniden değerlendirmeye alıp ekonomisi ve eğitimi güçlü ülkelerin takip ettiği gibi kendi kendini finanse edebilen bir eğitim sisteminin temelini oluşturması gerekmektedir.

Kaynakça

- Albayrak, A. (2019). Felsefi akımların Atatürk dönemi Türk eğitim sistemi üzerine yansımaları, [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Alma, S. (2005). Temel eğitim sistemleri açısından Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinin karşılaştırılması. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Altan, S. (2018). Türkiye'deki yenilikçi örgütleri arttırabilmek için, eğitim sistemine inovasyon kavramı üzerinden bir bakış ve çözüm önerileri. *Journal of Management Marketing and Logistics*, 5(2), 124-139. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jmml/issue/38334/443997>
- Balcı, A. (2018). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri*. Pegem Yayıncılık.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 33-41. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47957/606767>
- Çetin, R. B., Konan, N. & Bozanoğlu, B. (2018). Pisa'da başarılı olan ülkelerin eğitim finansmanının uluslararası göstergeler ışığında analizi. *Scientific Educational Studies*, 2(1), 56-70. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ses/issue/37465/423914>
- Çoban, A. & Ergenekon, Ö. (2021). Türkiye ve Avrupa Birliği kurucu ülkelerinin okul öncesi eğitim sistemlerinin karşılaştırılması. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(72), 1683-1699. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2570>
- Dünya Bankası (2023). Dünya Bankası Verileri, <https://data.worldbank.org/country/TR?locale=tr> (Erişim Tarihi: 6.04.2023).
- Eğitim Sen, (2022). 2023 Yılı Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi Analizi, <https://egitimsen.org.tr/2023-yili-milli-egitim-bakanligi-butcesi-analizi/> (Erişim Tarihi: 23.03.2023).
- Göçkan, A. (2019). Türk eğitim sistemi ile alman eğitim sisteminde kademeler arası geçişlerin karşılaştırılması. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Görgülü, D. (2019). Eğitim örgütlerinde yerelleşme. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2(1), 73-85. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijls/issue/43685/543882>
- Güler, E.Ö. & Veysikarani, D. (2022). Sosyo-ekonomik göstergeler ve PISA skorlarına göre ülkelerin sınıflandırılması: OECD örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(3), 506-522. DOI: 10.25287/ohuiibf.958903
- Güngör, G. & Göksu, A. (2013). Türkiye'de eğitimin finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 59-72. <https://dergipark.org.tr/en/pub/yonveek/issue/13698/165795>
- Hoşgörür, V. & Arslan, İ. (2014). Okul örgütünün finansal kaynaklarının yönetimi sorunu (Yatağan ilçesi örneği). *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 91-102. <https://dergipark.org.tr/en/pub/trkefd/issue/21473/230155>
- IES, (2019). Participation in PISA by Year, <https://nces.ed.gov/surveys/pisa/countries.asp>, (Erişim Tarihi: 13.3.2023).
- Karakul, A. K. (2014). İran ve Türkiye'de eğitim finansmanının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(31), 67 - 87. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mauefd/issue/19404/206222>
- Kerimoğlu, P. N. G. (2019). Türkiye ve Güney Kore eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Korkmaz, T. (2005). Türk ve İngiliz eğitim sistemlerinin karşılaştırılması. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- OECD (2019). PISA 2018 Database. <https://www.oecd.org/pisa/data/2018database/> (Erişim Tarihi: 12.03.2023).
- Özen, H. (2019). Endüstri 4.0 ve eğitim: bir Türkiye perspektifi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(5), 103-113. <https://dergipark.org.tr/en/pub/anemon/article/506826>

- Özmen, F. & Yasan, T. (2007). Türk eğitim sisteminde denetim ve Avrupa birliği ülkeleri ile karşılaştırılması. *Doğu Anadolu Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 204-210. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fudad/issue/47124/593398>
- Paksoy, Z. T, Toytok, H. E., & Kahveci A. N. (2022). Singapur, Japonya ve Türkiye eğitim yönetim sistemlerinin değişik parametrelere göre karşılaştırılarak araştırılması. *Uluslararası Liderlikte Mükemmellik Arayışı Dergisi (ULMAD)*, 2(1), 29-40. <https://www.lmad.elayayincilik.com/wp-content/uploads/2022/09/4.pdf>
- Tuzcu, G. (2006). *Eğitimde vizyon 2023 ve Avrupa Birliği'ne giriş süreci*. Türk Eğitim Derneği (TED) Yayını.
- World Economic Forum (2018). Readiness for the future of production report 2018. http://www3.weforum.org/docs/FOP_Readiness_Report_2018.pdf (Erişim Tarihi: 23.03.2023).
- Yavaş, E. N. (2022). Türkiye'de eğitim istihdam ilişkisi ve genç işsizliği sorunu. [*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*]. Bursa Uludağ Üniversitesi.